

Аннотация. Предложено определение информационной прозрачности предприятия. Установлено значение информационной прозрачности бизнеса для расширения международного сотрудничества в экономической сфере. Определен перечень экономических преступлений, предупредить и предотвратить которые можно, повысив уровень информационной прозрачности предприятия, учреждения, организации. Обоснована целесообразность поддержания надлежащего уровня интерфейсной безопасности для уменьшения вероятности мошенничества со стороны контрагентов субъектов хозяйствования. Определены виды экономических преступлений, совершение которых связано с низким уровнем интерфейсной безопасности предприятия, учреждения, организации.

Ключевые слова: безопасность, информационная прозрачность, интерфейсная безопасность, преступления в экономической сфере, противодействие экономическим преступлениям.

Summary. The definition of entity transparency is offered. Business transparency is set to expand for international cooperation in the economic sphere. The list of economic crimes, prevent and avoid which could be possible by the raise of the level of information transparency of enterprises, institutions and organizations. The expediency of maintaining the interface security level for reduce the likelihood of fraud by contractors of the entities is grounded. The types of economic crimes, the commission of which is associated with a low level of interface security of the enterprise, institution or organization are named.

Key words: security, information transparency, interface security, crimes in the economic sphere, combating economic crimes.

УДК 336.22:004(477)

Коваль О.В.

*аспірант кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів
Хмельницького університету управління та права*

Koval O.V.

*Graduate Student of the Department of Management, Economics and Finance
Khmelnytsky University of Management and Law*

ВПЛИВ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ДИНАМІКУ ОБСЯГІВ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД СУБ'ЄКТІВ ІНДУСТРІЇ ПРОГРАМНОЇ ПРОДУКЦІЇ

THE IMPACT OF MACROECONOMIC FACTORS ON THE DYNAMICS OF TAX REVENUES FROM SUBJECTS OF SOFTWARE INDUSTRY

Анотація. У статті розглянуто питання визначення, виокремлення та оцінки факторів, які впливають на податкові надходження до бюджету від суб'єктів індустрії програмної продукції. Виділено фактори, що мають вплив на результативні показники зазначених суб'єктів, встановлено характер, силу та частки їх впливу для забезпечення ефективності управління оподаткуванням у цій сфері.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові надходження, суб'єкти індустрії програмної продукції, тіньова економіка, підприємництво.

Вступ та постановка проблеми. Податковий кодекс України покликаний сприяти налагодженню партнерських відносин між податковими органами та суб'єктами індустрії програмної продукції. Багато непорозумінь між цими сторонами виникає саме у процесі адміністрування податків. Тому система адміністрування податків потребує постійного вдосконалення, інструменти й засоби її реалізації мають враховувати вплив макроекономічних факторів на динаміку обсягів податкових надходжень від зазначених суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У країнах із розвинутою ринковою економікою приділяється велика увага теоретичним та практичним аспектам податкового регулювання суб'єктів індустрії програмної продукції. Вагомий внесок у дослідження цього питання зробили такі відомі вітчизняні вчені, як: Ю.М. Бажал, М.Г. Деля-

гін, Т.В. Єршова, А.Я. Жаліло, В.Л. Іноземцев, Л.Г. Мельник, С.І. Романенко; зарубіжні – Дж. Акерлоф, В. Мунтіян, Х. Каравелі, М. Кларк, Дж. Стігліц та багато інших.

Віддаючи належне високому фаховому рівню наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, які сформували вагомий теоретико-методологічну базу індустрії програмної продукції та її оподаткування, сучасний стан наукової розробки цієї проблематики потребує подальшого вивчення. На сьогодні вона є маловивченою сферою господарської діяльності, де не сформовано єдиний підходи до визначення її сутності, не досліджено фактори, що впливають на динаміку її обсягів, а також надходжень від оподаткування.

Метою статті є дослідження факторів, які мають вплив на обсяги податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції до зведеного бюджету України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все, необхідно сформувавши систему факторних показників, які кількісно характеризують прояв кожного чинника та враховують особливості індустрії програмної продукції.

Окрім того, сформована система факторних показників для оцінки впливу макроекономічних чинників на динаміку податкових надходжень від індустрії програмної продукції має задовольняти ряд вимог:

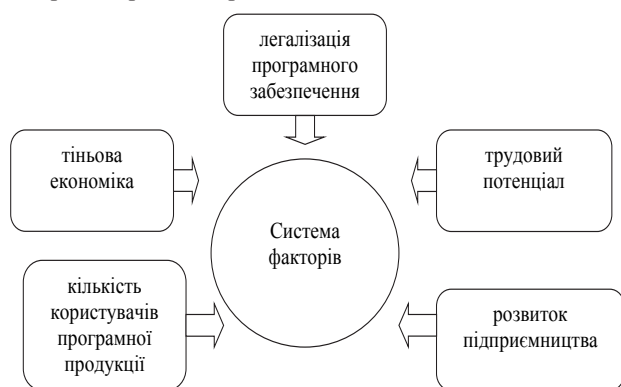
- не суперечити номенклатурі офіційних статистичних даних (або розраховуватись на їх основі);
- бути узгодженою зі світовими рекомендаціями щодо оцінки діяльності та розвитку індустрії програмної продукції [8; 10].

Враховуючи мету дослідження, нами сформована наступна система макроекономічних факторів, які відповідають висунутим вимогам і від яких залежить кінцевий результат, тобто величина податкових надходжень до бюджетів різних рівнів від суб'єктів індустрії програмної продукції (рис. 1).

Вважаємо, що така система факторів є сукупністю провідних елементів (параметрів), які опосередковано впливають на податкову систему та обсяг податкових надходжень, проте визначають вектор її розвитку у зазначеному напрямі.

Обґрунтуємо вибір зазначених факторів.

Кількість користувачів програмної продукції. Фахівці зазначають, що в Україні швидкими темпами відбувається популяризація Інтернету. Слід зауважити, що спостерігаються позитивні тенденції у таких інформаційних вимірах, як розширення вікової групи інтернет-користувачів, зростання інтересу до мультимедійного контенту та програмної продукції. В таких умовах ринок доступу до Інтернету та інтернет-сервісів зберігає високий потенціал.

Рис. 1. Система факторів для оцінки впливу на формування обсягу податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції

Джерело: складено автором

Хоча однозначної інформації щодо кількості інтернет-користувачів в Україні немає. За показниками більшості вітчизняних і міжнародних аналітичних компаній та організацій у 2014 р. в Україні нараховувалося 21,8 млн осіб, тобто близько 48% населення країни користувалися мережею Інтернет (рис. 2). Із щорічним збільшенням кількості інтернет-користувачів зростає і потреба у отриманні, зберіганні та передачі інформації. Як наслідок, зростає попит на програмні продукти. Тобто, постійно зростаюча кількість користувачів програмної продукції безпосередньо впливає на доходи суб'єктів індустрії програмної продукції, а отже, і на обсяг податкових надходжень.

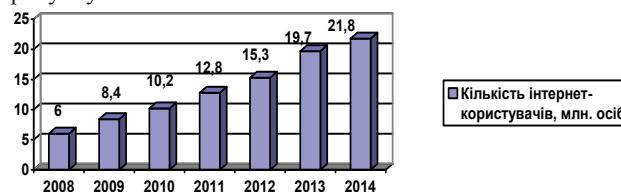
Тінюва економіка. Високий рівень тінізації економіки України, безсумнівно, негативно відображається

на обсягах податкових надходжень. Експерти визнають наявність тінювого сектору в переважній більшості сфер економічної діяльності.

Серед негативних наслідків тінізації доходів є:

- розміри податкових надходжень до бюджету не досягають запланованого обсягу;
- низький рівень ефективності податкового регулювання внаслідок прихованих, неповних або інформаційно викривлених даних щодо стану економічної діяльності в країні;
- низький рівень інвестиційної привабливості, що супроводжується проблемою ведення відкритої господарської діяльності та тиском з боку тінювих структур з метою приховання доходів від оподаткування.

Динаміку рівня тінювої економіки зображено на рисунку 3.

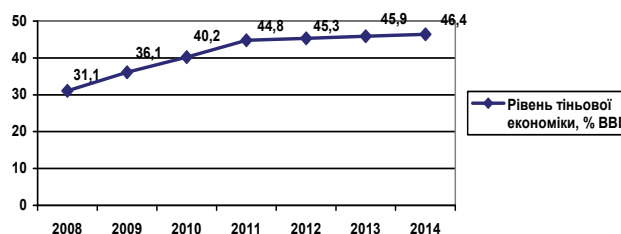
Рис. 2. Динаміка кількості інтернет-користувачів програмної продукції, млн осіб

Джерело: складено автором

Дані рисунка 3 свідчать, що рівень тінювої економіки тільки за період 2008–2014 рр. зріс на 15,3 в. п. і становив у 2014 р. 46,4% ВВП. Така тенденція, звичайно, має негативні наслідки для економіки в цілому, в т. ч. і для індустрії програмної продукції.

Легалізація програмного забезпечення. Для цілей оподаткування важливим є отримання у повному обсязі платежів, які кваліфікуються як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності (комп'ютерних програм, баз даних тощо). Слід відзначити, що в Україні чимало користувачів програмної продукції ухиляються від сплати таких платежів, чим наносять збитки державній податковій системі та обсягам податкових надходжень до бюджету.

З огляду на це, важливим є визначення ступеня впливу легалізації програмного забезпечення на обсяг податкових надходжень. Під цим фактором будемо розуміти ті чинники, які безпосередньо пов'язані з поширенням легальної програмної продукції та боротьбою з комп'ютерним піратством.

Рис. 3. Динаміка рівня тінювої економіки, % ВВП

Джерело: складено автором

Користуючись рекомендаціями світової організації Business Software Alliance (BSA) щодо оцінки рівня «піратства» з використання неліцензійної програмної продукції [10] та адаптуючи їх до національної статистики, рекомендуємо визначати вплив легалізації програмного забезпечення за такими факторними показниками:

– рівень контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності. Здійснення державного контролю за дотриманням законодавства при використанні об'єктів авторського права і суміжних прав є важливим заходом для формування планових податкових надходжень. Порушення законодавства у цій сфері наносить суттєві збитки для державного бюджету. З метою здійснення державного нагляду за дотриманням закону державні інспектори з питань інтелектуальної власності проводять планові та позапланові перевірки суб'єктів господарювання, які у своїй діяльності використовують різні види програмного забезпечення.

Офіційні дані щодо кількості здійснених перевірок державними інспекторами та загальну суму збитків, яку нанесли суб'єкти господарювання, користуючись контрафактною продукцією, оприлюднена у звітах Державної служби інтелектуальної власності України [6].

З метою оцінки практичного значення здійснення перевірок з дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності пропонуємо визначити рівень ефективності такого контролю, який визначається відношенням обсягів збитків до кількості перевірок. Тобто, рівень ефективності є кількісним показником, що характеризує який в середньому обсяг коштів надходить до державного бюджету від однієї перевірки. Зауважимо, що для підвищення об'єктивності порівняння рівня ефективності контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності, обсяг збитків слід розраховувати у доларовому еквіваленті. Результати факторних показників та обчислений рівень ефективності перевірок наведені у таблиці 1.

Дані таблиці 1. свідчать, що динаміка рівня контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності за період 2008–2014 рр. має негативні тенденції.

Так, за досліджуваний період сумарна кількість планових та позапланових перевірок зменшилась з 736 у 2008 р. до 219 у 2014 р. (в 3,3 рази). Обсяг збитків від вилученої контрафактної продукції зменшився з 772,3 тис. дол. до 12,1 тис. дол. відповідно. Рівень ефективності контролю знизився у 19,1 рази.

– попередження тиражування неліцензійної продукції. В Україні такими заходами є підвищення обізнаності суспільства щодо відповідальності за використання неліцензійної продукції відповідно до Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, виконань, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», моніторинг інтернет-мережі та локальних мереж з метою встановлення інтернет-сайтів, що пропонують завантаження неліцензійної програмної продукції тощо. Проте, перераховані вище заходи не піддаються виміру (неможливо виразити через кількісну складову). Важливе практичне значення в боротьбі з тиражуванням неліцензійної продукції приділяється контролним маркам, кількість яких офіційно щорічно оприлюднює Державна служба інтелектуальної власності України [6].

Контрольні марки мають вигляд голограм та застосовуються для маркування примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм,

баз даних. Видача контрольних марок є основним заходом державної політики щодо легалізації ринку об'єктів інтелектуальної власності та боротьби з «піратством». Динаміку кількості виданих контрольних марок за період 2008–2014 рр. відображено на рисунку 4.

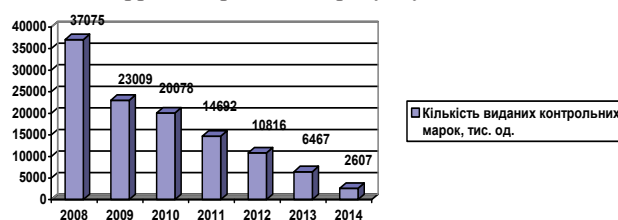

Рис. 4. Динаміка кількості виданих контрольних марок, тис. од.

Джерело: складено автором за даними [6]

Дані рисунка 4 свідчать, що за досліджуваний період кількість виданих контрольних марок має тенденцію до зменшення (у 14,2 рази).

Розвиток підприємництва. Характеризуючи вплив підприємництва в індустрії програмної продукції на процес формування податкових надходжень, слід виділити ключові особливості цього фактору:

– безперешкодна діяльність та розвиток підприємств сприяють економічній стабільності та характеризують регулярними податковими відрахуваннями;

– активний розвиток підприємництва забезпечує динамічне створення нових робочих місць з високим рівнем заробітної плати (середня заробітна плата кваліфікованого працівника становить 2 169 дол. [9]), що гарантує регулярні високі податкові платежі;

– розвинуті суб'єкти індустрії програмної продукції створюють позитивний імідж України на світовому ринку IT-продукції, що надає можливість потенційно розраховувати на збільшення обсягів відрахувань від цієї сфери у державний бюджет;

Слід зазначити, що розвиток підприємництва є комплексним поняттям з глибоким економічним змістом та характеризується сукупністю показників, які потрібно використовувати при проведенні факторного аналізу на мікроекономічному рівні. Тому, в контексті даного дослідження, щоб отримати об'єктивну інформацію про ступінь впливу цього фактору на податкові надходження, доцільно використати у якості факторного показника кількість підприємств індустрії програмної продукції. Оскільки Державна служба статистики не надає таких даних, то для оцінки значення даного показника будемо використовувати кількість суб'єктів, які зареєстрували серед видів своєї діяльності надання послуг (виконання робіт), які за класифікацією видів економічної діяльності (далі – КВЕД) відносяться до робіт (послуг) у сфері індустрії програмної продукції (рис. 5).

Дані рисунка 5 свідчать, що за період 2008–2014 рр. кількість зазначених підприємств мала тенденцію до зростання (в 1,3 рази). Найвище значення вказаного показника

Таблиця 1

Динаміка рівня контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Сумарна кількість планових та позапланових перевірок, од	736	738	487	629	396	665	219
Обсяг збитків від вилученої контрафактної продукції, тис. дол.	772,3	740,3	750,0	379,7	354,4	278,5	12,1
Рівень ефективності контролю	104,9	100,3	154,0	60,4	89,5	41,9	5,5

Джерело: складено автором за даними [6]

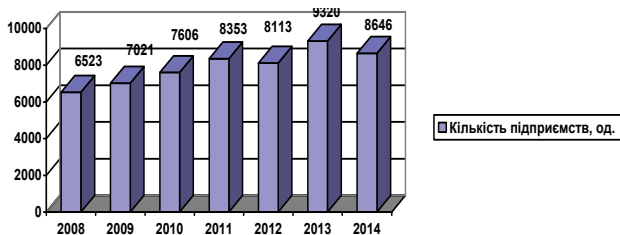

Рис. 5. Динаміка кількості підприємств, що мають відношення до індустрії програмної продукції за КВЕД, тис. од.

Джерело: складено автором за даними [2]

спостерігалось у 2013 р. (9 320 од.). У 2014 р. кількість підприємств зменшилась на 674 од., що спричинено посиленням фінансово-економічної кризи в країні та подіями на Сході України.

Трудовий потенціал. Широкий розвиток інформаційних технологій створює передумови розвитку трудового потенціалу у індустрії програмної продукції. Слід відзначити, що фахівці даної галузі є одними із небагатьох кваліфікованих співробітників, професіоналізм яких відповідає міжнародним стандартам якості.

Трудовий потенціал цього сектору щорічно змінюється, генеруючи доходи і збільшуючи надходження до державного бюджету. В контексті вищесказаного постає потреба в оцінці впливу цього фактору на обсяг податкових надходжень. З цією метою фактор трудового потенціалу кількісно виражається у кількості зайнятих та найманих працівників (офіційно працевлаштованих) на підприємствах індустрії програмної продукції. Динаміка трудового потенціалу індустрії програмної продукції відображено в таблиці 2.

Так, дані таблиці 2 свідчать, що протягом 2008–2014 рр. кількість офіційно працевлаштованих працівників зростала і станом на 2014 р. становила 146,8 тис. осіб, що більше на 27,7 тис. осіб у порівнянні з 2008 р. Найвище значення вказаного показника спостерігалось у 2013 р. (166,3 тис. осіб). У 2014 р. кількість працівників зменшилась на 19,5 тис. осіб, що спричинено посиленням фінансово-економічної кризи в країні та скороченням кількості суб'єктів індустрії програмної продукції, тіннізації економічних процесів.

Для підвищення об'єктивності та точності оцінки впливу системи факторів на результуючий показник (обсяг податкових надходжень від індустрії програмної продукції) необхідно ретельно визначити вид факторного аналізу, за яким буде проводитися дослідження.

Враховуючи особливості формування податкової системи рекомендуємо скористатися *методом статистичних рівнянь залежностей*. Метод статистичних рівнянь залежностей є статистичним методом аналізу функціональних та кореляційних взаємозв'язків, який ґрунтується на статистичних коефіцієнтах порівняння [3, с. 288].

Слід відмітити, що метод статистичних рівнянь залежностей має ряд таких переваг:

- несуттєво в якій формі виражаються факторні показники (абсолютні, відносні або середні величини);
- несуттєво до якого типу відносяться факторні показники (стимулятори чи дестимулятори).

Проведення факторного аналізу за цим методом передбачає визначення коефіцієнту стійкості зв'язку для кожного з факторів, що забезпечує високу достовірність нормативних розрахунків. Оцінка стійкості зв'язку коефіцієнт $K_{зв}$ обчислюється за формулою [4, с. 48]:

$$K_{зв} = 1 - \frac{\sum |d_y - bd_x|}{\sum d_y}, \quad (1)$$

де d_y – розмір відхилень коефіцієнтів порівняння емпіричних значень результативної ознаки;

d_x – розмір відхилень коефіцієнту порівняння значень факторних показників;

b – параметр одночинникової залежності.

Безпосередній вплив факторів на результуючий показник здійснюється за допомогою коефіцієнту щільності зв'язку R , який розраховують за формулою:

$$R = \frac{\sum_{y=1}^N \left(1 - \frac{x_j}{x_{max}}\right)}{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^N \left(1 - \frac{x_j}{x_{max}}\right)} \cdot 100\% \quad (2)$$

де R – коефіцієнт щільності зв'язку;

N – кількість факторів;

n – кількість спостережень.

Окрім цього, для встановлення кореляційної залежності слід для кожного фактору ретельно підібрати функціональне рівняння залежності показників та результуючого показника. Нижчеописані рівняння були встановлені для кожного факторного показника та описуються широкими спектрами залежностей, зокрема:

- нелінійний зв'язок – парабола

$$y_x = y_{max} \left(1 - bd \frac{(x_i \leq x_0)(x_i > x_0)}{x_0}\right)$$

- нелінійний зв'язок – обернена парабола

$$y_x = y_{min} \left(1 + bd \frac{(x_i \leq x_0)(x_i > x_0)}{x_0}\right)$$

- лінійний прямиий зв'язок (ЛПЗ № 1) – збільшення факторного та результативного показників

$$y_x = y_{min} \left(1 + bd \frac{x_i}{x_{min}}\right)$$

- лінійний прямиий зв'язок (ЛПЗ № 2) – збільшення факторного та почергове збільшення результативного показників

$$y_x = y_{max} \left(1 - bd \frac{x_i}{x_{max}}\right)$$

Таблиця 2

Динаміка трудового потенціалу індустрії програмної продукції

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	60,7	62,3	64,6	66,3	73,5	84,2	74,3
Кількість найманих працівників, тис. осіб	58,4	61,8	63,1	64,7	71,8	82,1	72,5
Всього працівників, тис. осіб	119,1	124,1	127,7	131	145,3	166,3	146,8

Джерело: складено автором за даними [2]

– прямиий зв'язок – гіпербола.

$$y_x = y_{\max} \left(1 - bd \frac{1}{x_i x_{\max}} \right)$$

Здійснивши відповідні розрахунки за методом статистичних рівнянь залежностей, нами отримано результати, які зручно аналізувати та порівнювати у табличному вигляді (табл. 3).

Так, отримані коефіцієнти стійкості зв'язку для кожного з базових факторів, свідчать, що всім факторам відповідають значення, які є достатніми для забезпечення достовірності аналітичних розрахунків (табл. 3).

Крім цього, за даними таблиці 3 можна зробити висновок про щільність зв'язку між обсягом податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції та обраними факторами. На обсяг податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції дуже сильно ($0,90 < r < 0,99$) впливає кількість працівників ($r = 0,99$), обсяг інтернет-користувачів ($r = 0,98$), кількість підприємств ($r = 0,97$), рівень тіньової економіки ($r = 0,94$). Помірно впливає на обсяг податкових надходжень ($0,30-0,49$) кількість контрольних марок ($r = 0,41$) та слабо впливає рівень ефективності контролю ($r = 0,19$).

Застосування статистичних методів для оцінки впливу факторів на результуючий показник та моделювання залежностей цих факторів надає можливість оцінити багатфакторний вплив на обсяг податкових надходжень від індустрії програмної продукції, виокремивши частку впливу для кожного фактору (рис. 6).

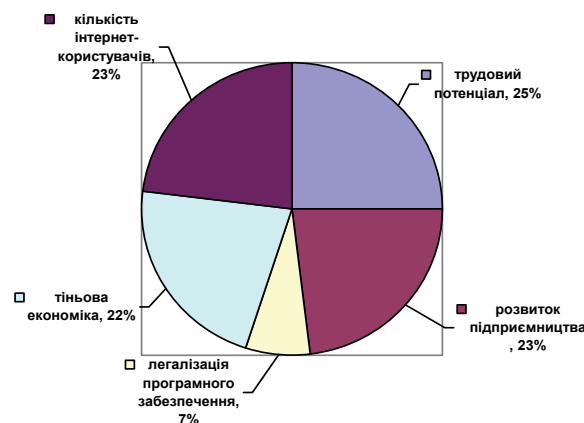

Рис. 6. Частки впливу кожного фактора на формування обсягу податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції

Джерело: розроблено автором

Висновки. Отже, проведений аналіз є підґрунтям для побудови дієвого податкового механізму щодо управління обсягами податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції на різних рівнях ієрархії, а розроблена шкала впливу факторів на обсяг податкових надходжень від суб'єктів індустрії програмної продукції дозволить обґрунтовано приймати господарські рішення та прогнозувати реакцію зазначеного показника на відповідні дії.

Таблиця 3

Значення основних параметрів факторних показників методом статистичних рівнянь залежностей

Факторний показник	Рівняння залежності	Показник		
		Параметр залежності	коефіцієнт стійкості зв'язку	коефіцієнт щільності
		b	K_{зв}	R
Обсяг інтернет-користувачів	парабола	0,83	0,835	0,98
Рівень тіньової економіки	обернена парабола	2,35	0,756	0,94
Рівень ефективності контролю	лінійна ЛПЗ № 1	0,03	0,7	0,19
Контрольні марки	лінійна ЛПЗ № 2	0,52	0,72	0,41
Кількість підприємств	обернена парабола	2,90	0,762	0,97
Кількість працівників	гіпербола	211,13	0,857	0,99

Джерело: розраховано автором

Список використаних джерел:

1. Гудзь П.В. Кореляційно-регресійний аналіз впливу податкових пільг на бюджетні надходження у промисловому регіоні / П.В. Гудзь // Економічний часопис – XXI. – 2012. – № 7–8. – С. 26–30.
2. Діяльність суб'єктів господарювання: Статзбірник, 2011 р., 2012 р., 2013 р., 2014 р. – Держстатистика України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http: www.ukrstat.gov.ua>.
3. Кулинич О.І. Теорія методу статистичних рівнянь залежностей / О.І. Кулинич // Університетські наукові записки. – 2007. – № 3. – С. 284–294.
4. Кулинич Р.О. Статистична оцінка чинників соціально-економічного розвитку / Р.О.Кулинич – Київ: Знання, 2007. – 311 с.
5. Лазебник Ю.О. Визначення факторів впливу на обсяги податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів в Україні / Лазебник Ю.О. // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 869. Економічна серія. – С. 118–125.
6. Офіційне видання державної служби інтелектуальної власності України : [звіт] – Київ, 2014. – 64 с.
7. Швабій К.І. Вплив глобалізації на систему оподаткування та податкову політику України / К.І. Швабій // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1(10). – С. 137–144.
8. 2016 BSA global cloud computing scorecard: confronting new challenges – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cloudscorecard.bsa.org/2016/pdf/BSA_2016_Global_Cloud_Scorecard.pdf.
9. IT services and software R&D in Europe's rising tech nation. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uadn.net/files/ua_hightech.pdf.

10. The Compliance Gap BSA global software survey. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://globalstudy.bsa.org/2013/downloads/studies/2013_globalsurvey_study_en.pdf.

Анотація. В статті розглянуті питання визначення, виділення та оцінки факторів, що впливають на податкові надходження до бюджету від суб'єктів промисловості програмної продукції. Виділено фактори, що впливають на результативні показники вказаних суб'єктів, встановлено характер, силу та частку їх впливу для забезпечення ефективності управління податковим навантаженням у цій сфері.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові надходження, суб'єкти промисловості програмної продукції, тіньова економіка, підприємництво.

Summary. The article considers the issues of definition, selection and evaluation of factors influencing tax revenues from the subjects of industry software products. The factors that have influence on the performance indicators of these entities, the nature, strength and share their impact to ensure the effectiveness of tax administration in this area.

Key words: tax regulation, tax revenue, subjects of software product industry, shadow economy, entrepreneurship.

УДК 330.322.01

Козьмук Н.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Львівського навчально-наукового інституту
Університету банківської справи*

Kozmuk N.I.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Economic Security
Lviv Educational and Scientific Institute
Banking University*

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

FEATURES THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS BANKING INVESTMENT LENDING SME

Анотація. У роботі розглянуто особливості засад банківського інвестиційного кредитування малого і середнього бізнесу в сучасних умовах, підходи до визначення банківського інвестиційного кредитування, значення перерозподілу коштів в межах даного процесу. Крім того, автором окреслено специфіку інвестиційних відносин. Розглянуто спектр функцій інвестиційного кредитування.

Ключові слова: інвестиційне кредитування, кредит, розподіл коштів, законодавча база, малий та середній бізнес, процес відтворення, оборот капіталу.

Вступ та постановка проблеми. В сучасних умовах економічного розвитку України стоїть важливе завдання підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку, що потребує значних обсягів інвестицій на модернізацію виробничих комплексів та розвиток національної інфраструктури. Зважаючи на дефіцит державного бюджету України, незначні обсяги інвестування іноземного капіталу в економіку України через низький рівень державного та корпоративних міжнародних кредитних рейтингів, низькі темпи нарощування власного інвестиційного капіталу суб'єктів господарювання, основним джерелом інвестиційних ресурсів для підприємств стає банківське інвестиційне кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти банківського інвестиційного креди-

тування малого і середнього бізнесу розглянуто у працях вітчизняних науковців: О.І. Барановського, Т.А. Васильєвої, А.П. Вожжова, І.С. Гуцала, К.М. Д'яконова, В.В. Корнєєва, Г.В. Кравчук, С.В. Леонова, Б.Л. Луціва, Т.В. Майорової, А.А.Пересади, Б.І. Пшика, М.І. Савлука, В.М. Шелудько та ін. Незважаючи на численні наукові здобутки та накопичений практичний досвід щодо розвитку банківського інвестиційного кредитування, ряд загально методичних та прикладних питань залишається невирішеними остаточно. Це стосується, зокрема, визначення сутності банківського інвестиційного кредитування, класифікації його форм та видів, інструментарію управління його ризиками, його інституціонального та інфраструктурного забезпечення, формалізації впливу банківського інвестиційного кредитування на розвиток економіки та банківської системи тощо.